

Legszebb a GFB, legjobb a GFB, legolcsóbb a GFB harisnya gyári lerakat Pollák Testvéreknél

fényesben és mattban 6féle minőség, 50 színárnyalat

116

— Amikor választhatott nagy programja egyes részleteinek végrehajtási színhelyei között, a szerető atyának érthető és menthető részrehajlásával kedvezett Szegednek. Ezért akkor, amikor már Klebelsberg Kuno korai és váratlan elhunyt hírére fájdalmasan megdöbbent az egész magyar nemzet és a magyar kultúrtársadalom párt- és világnézeti különbség nélkül mély és osztatlan megrendüléssel állta körül ravatalát, Szeged közönsége és a szegedi kulturintézmények képviselői ott a vérbeli rokonság gyászához hasonló gyászal, fájdalomhoz hasonló fájdalommal, a pótolhatatlan veszteség hasonló érzelmeivel bucsúztatták a nagy, az elfelejtethetetlen halottat. Tudtuk és éreztük, amint ma is tudjuk és érezzük, hogy

többet veszítettünk benne, mint a magyar kultúrának Eötvös és Trefort óta legnagyobb és leghüségesebb sáfárját, mint a magyar szellemi megújulás fardhatatlan apostolát, mint a magyar kultúrfőlényre való törekvésnek fanatikus előharcosát,

de többet is, mint a szegedi polgárság lankadatlan támogatóját, mint a szegedi kulturintézmények megteremtőjét és továbbfejlesztőjét, mint Szeged szellemi és anyagi kultúrigényeinek soha nem pihenő, változatlan hűvvel, szent meggyőződéssel írásban és tettel küzdő előmozdítóját.

— Most, amikor gróf Klebelsberg lelke, dicső-ségesen bevonult abba a Magyar Pantheonba, amelynek földi csarnokát éppen ő alkotta meg épülésükre itt, ebben a városban, ennek az egyetemnek az épületkoszorujában — folytatta beszédét — tárgyalanná, mert elintéztette vált az a kérdés, amelyet oly gyakran, a pártok és vélemények harcában, vetettek fel ellenfelei és hívei egyaránt. Most már nem kérdés, hogy nagy volt-e ő, hogy nagy volt-e az ő egyénisége a jelző abszolút értelmében, avval a mértékkel mérve, amelyet csak a nemzet legnagyobb fiaival szemben szabad alkalmaznunk. Most szinte fölösleges ez a kérdés, olyanira nemzeti dogma lett az ő rendkívüli nagysága.

— Valóban, közelebbi bizonyításra nem szorul, hogy ő nagy, kivételesen nagy és sokoldalú tehetség volt. Bámulatos munkaereje, tudományos és művészi hajlamai, írói és szónoki készsége fényesen igazolják ezt az ő nagy tehetségét. Aki gróf Klebelsbergnek akár csak egy vezércikkét vagy egy értekezését olvasta, aki ismerte az ő szinte csatlakozhatatlan politikai és kormányzati tudományát, aki tudomást szerzett arról, a nagy megértésről, amellyel mindenkor felkarolta a tudományos kutatásokat és a művészi alkotásokat úgyet s végül, akiknek fogékony lelkébe besugároztak az ő kifinomodottan művészies és tudományyszerű lényének mindig érdekes, mindig fenkölt, mindig eredeti emanációi, az nem vonhatja ki magát az alól a benyomás alól, hogy

egészen nagy emberrel állott szemben.

Gróf Klebelsbergnek tette vágyó lelki aktivitása a szó legtagabb értelmében vett kulturproblémák mindegyike felé fordult.

— Gróf Klebelsberg életművét a legrövidebb és legpregnánsabb fogalmazásban a magyar kultúrfejlesztés szervező ujjalkotásának nevezhetjük. Ennek az ujjalkotásnak a kiindulási alapjai egyrészt a mélyen szántó kultúrtörténelem és szociológusnak tudományosan objektív s szinte pszichiztikusan hűvös megállapítása a magyar kultúrának a világháború utáni állapotáról és fogyatékoságairól, másrészt a magyar nemzet kultúrképességeinek és kultúrzsükségeinek a legnemesebb hazaszeretet szubjektív optimizmusával való meglátása. Az ujjalkotás végcélja és megvalósításának büszke koronája pedig a magyar kultúra fenséges templomának csatlakozhatatlanul biztos intuícióval tervezett s merészen új eszközök és eljárások alkalmazásával végrehajtott fel- és kiépítése.

— Kiépítendő kulturközpontok gyanánt mintegy önként kínálkozik gróf Klebelsberg terveinek azok a vidéki városok, amelyek részben a háború kitörése idejében, részben a megcsönkulás után a vidéki egyetemek székhelyei lettek. Kettő e székhelyek közül az Alföld területén épült és így

szerencsés adottsággal illeszkedett be az egyetemi székhelyek fejlesztésének feladata az alföldi kultúra emelésének programjába.

amelyet gróf Klebelsberg így mintegy két oldalról tudott megvalósítani, az elemi kulturintézmények nagyarányú fejlesztésével mintegy alulról felfelé és az egyetemi székhelyek kiépítésével felülről lefelé. E fejlesztés minden programpontjának jelentőség-teljes helyi megvalósítását itt Szegeden, — az egykor talán a legjobban megsanyargatott és fejlődésében a legválságosabban elmaradt alföldi vidék központjában, — azelőtt három évvel ünnepeltük meg az ötezredik népiiskola, a Budapesti idehelyezett polgári tanárképző főiskola, az egyetemi építkezések és a Magyar Pantheon felavatásával. Szeged országos jellegű felmagasztaltatásával ez az ünnep jelképezte egyúttal a magyar kultúrfejlesztés tudatos irányváltásának a határkövét.

— A magyar kultúrát országos összehangolása és a magyar kultúrérdekéi ápolásának szélesebb alapokra helyezése mellett gróf Klebelsberg másik nagy elgondolása volt a magyar kultúrának az eddiginél szervezettebb összekapcsolása a nagy nyugateurópai nemzetek kultúrájával. Gróf Klebelsbergnek halhatatlan érdeme, hogy szívós kitartással harcolt ki a külföldnél elismerést, rokonszenvet, megértést és támogatást a békekötés igazságtalanságával szinte utolsó sorba taszított magyar nemzet kultúrtörékei számára. Gróf Klebelsberg azt a felfogást tette magáévá, amelyet nemzetünk legnagyobbjai Szent Istvántól kezdve vallottak Nagy Lajoson, Korvin Mátyáson, Pázmány Péteren, Széchenyi Istvánon keresztül. Felismerte, hogy Nyugathoz való tartozásunk multunkban és jelenünkben, történelmi küldetésünkben és kultúrvágyainkban gyökerezik, — és ihletes buzgósággal s maradó sikerrel kezdeményezte, megerősítette, mélyítette és kiépítette kulturkapcsolatainkat a Nyugattal. És ismét:

mert az ország keleti határszéle van leginkább kitéve a Kelet balkanizálási kísérleteinek, építette fel itt, az ország

keleti részében, Debrecenben és Szegeden a nyugati nagy kulturközösség hatalmas védőbástyáit.

Törökvéseit itt Szegeden azoknak a nagy anyagi eszközöknek a megszerzésével valósította meg, amelyeket a Rockefeller-alapítvány bocsátott a szegedi egyetem kutató intézeteinek rendelkezésére, s nem különben sikerrel kecségtettek azok a tárgyalások is, amelyeket gróf Klebelsberg folytatott a Carnegie-alap képviselőivel s mely tárgyalások eredményességét egyrészt meghiúsította váratlan elhunyt, másrészt az amerikai gazdasági katasztrófa.

— Lángelméje nagyságának mi szegediek koronatanúi vagyunk — fejezte be beszédét dr. Kovács professzor. Mert abban, amit minálunk alkotott, amit miértünk kigondolt és tervezett, maradék nélkül benne van fenkölt gondolatgyetemének minden alkotó eszméje. Kulturfejlesztési programjának minden részletgondolatából jutott nekünk és megtermékenyült itt attól a nagy szeretettől, amellyel az alkotó irántunk viseltetett. És így, amikor emléket ápoljuk és gondozzuk körünkben, nemcsak a neki tartozó hálás kötelességünket teljesítjük, hanem szent kötelességünket a nemzet kultúrtörékeivel szemben, amelyek őrzését, megvédését és fejlesztését reánk bízta az elhunyt szeretete. E kötelességünk tudatában fogjuk hálás ragaszkodásunk soha meg nem szűnő melegségével ápolni szívünkben gróf Klebelsberg Kuno emlékét, aki a magyar nemzet egyik legnagyobb lángelméje, nekünk pedig édes, jó atyánk volt.

A nagyhatású ünnepi beszédet a közönség nagy figyelemmel hallgatta végig és hosszan tapsolt dr. Kovács Ferencnek.

Az ünnepi közgyűlést az egyetemi énekharéneke zárta be.

A központi temető

(A Délmagyarország munkatársától.) Dr. vitéz Szabó Géza népjóléti tanácsnok, mint ismeretes, a polgármester megbízásából elkészítette a központi temetkezésszabályrendelet-tervezetét és azt már a budapesti köztemetők igazgatóságával is felülvizsgáltatta. A népjóléti tanácsnok a hétfői tanácsülésen mutatta be tervezetét a polgármesternek és azt javasolta, hogy a tervezet letárgyalását tűzze a polgármester már a novemberi közgyűlés napirendjére.

Dr. Simkó Elemér főügyész, de maga a polgármester sem tartotta elegendőnek az ügy előkészítésére azt az időt, amely a 29-ére összehívott közgyűlésig rendelkezésre áll. A tervezetet ugyanis előbb sokszorosítani kellene és azután le kellene tárgyalni az illetékes szakszervezetekkel. Megállapította a tanács, hogy a kérdés különben sem olyan sürgős, hogy ne várhatnák meg vele a januári közgyűlést. A bizottságok addig kényelmesen és alaposan letárgyalhatják minden részletét és addig meg lehet találni a temető kibővítésének legalkalmasabb módját is.

A központi temetkezésszabályrendelet életbeléptetésével ugyanis megszűnnek a város különböző pontjain lévő kisebb-nagyobb temetők és minden halottat a központi temetőben temetnek el. A központi temető a jelenlegi belvárosi temető helyén lesz, mivel azonban a temető területe nem elegendő, legalább huszonöt holddal bővíteni kell.

A tanács foglalkozott ezzel a kérdéssel is és megállapította, hogy három megoldási mód jöhet szóba. A baj az, hogy a temető körül magántulajdonban lévő területek vannak, csupán a gyeptér felé eső oldal a városé. Már pedig a magántulajdonban lévő földek megszerzése, illetve kisajátítása igen súlyos anyagi terheket hárítana a városra és elodázná a terv végrehajtását is. A legideálisabb megoldás az lenne, ha a belvárosi temető területét a jelenlegi zsidó és református temető felé terjesztenék ki, mert ebben az esetben ezek a felekezeti temetők is beleolvadnának a központi temetőbe, csak az a baj, hogy a felekezeti temetők melletti területek is magánbirtokok. Magánbir-

tokok területnek el a temető másik oldalán is, sőt itt még a téglagyár területe is közbekeleldik. Ezért marad egyetlen elfogadható megoldási módnak a gyeptér felé való terjeszkedés és a tanács úgy határozott, hogy ezt a megoldást javasolja majd a közgyűlésnek.

Szóba került a hétfői tanácsülésen még az a megoldási lehetőség is, hogy a központi temető kérdését a belvárosi temető kikapcsolásával kellene megoldani: a központi temető helyét vagy Újszegeden, vagy pedig Óthalomnál lehetne kijelölni, ami ideális megoldás lenne, mert a különböző felekezeti temetkezés teljes megszüntetésére nyílna így lehetőség. A tanács azonban úgy találta, hogy a felekezeti temetők megszüntetésének egyelőre nem érkezett még el az ideje.

A ruházati akció

(A Délmagyarország munkatársától.) Jelen-tette már a Délmagyarország, hogy a kereskedelmi miniszter ruházati akciót szervezett, amelynek folyamán bekecszövetet, struxot és inganyagokat fognak árusítani. Utólag a ruházati akcióba, férfi felsőruhába való, fekete és kék-színű posztót is bevontak. A 140 centiméter széles bekecszövet méterenként fogyasztói ára 4.83 pengő, a nadrágszövet 2.09 pengő, az inganyag ára 49, illetve 63 fillér, aszerint, hogy fehérített, vagy festett, a férfiruha posztó ára 6.35 pengő. A ruházati akcióba kevés kivétellel az összes textilkereskedők bekapcsolódtak. A vevők részéről meglehetősen érdeklődés nyilvánul meg a ruhászövetek iránt.

A rendes szövet a hét végére leszállításra kerül és november 26-ig a vevők átvehetik a szövetanyagot. Az akció-árakon felül a vevőnek semmit sem kell fizetnie, ha az árut készpénzzel fizeti és elszállításáról maga gondoskodik. A szövetárak eladásáról a kereskedők kötelesek jegyzéket vezetni, amely a vevő nevét, lakcímét, a vásárolt áru megjelölését és mennyiségét tartalmazza.